

Door de tijd heen

De volgende gebeurtenissen, die te maken hebben met papegaaien, staan in willekeurige volgorde:

- 1 De Culemborgse graaf Floris I, die zich verzette tegen het Spaanse godsdienstbeleid, voerde zijn papegaai een hostie die klaarlag voor een katholieke eredienst.
- 2 De ontdekkingsreiziger Christoffel Columbus bracht papegaaien, die hij kreeg van de inheemse bevolking van Amerika, naar Spanje.
- 3 De roodstaartpapegaai 'Polly' werd de mascotte van een luchtmachtonderdeel met Nederlandse piloten die voor de Duitsers waren gevlucht naar Engeland.
- 4 In Vught werden in een woonwijk voor Molukkers die na de onafhankelijkheid van Indonesië naar Nederland waren gekomen, straten genoemd naar de papegaaiensoorten Kastoeri en Lori.
- 5 Koningin Victoria bezat een papegaai die 'God save the Queen' [God beware de koningin] kon krijsen.
- 6 Tijdens de Eerste Wereldoorlog werden in Parijs papegaaien in de top van de Eiffeltoren geplaatst die waarschuwden als ze een vliegtuig hoorden aankomen.

- 2p 1 Zet de gebeurtenissen in de juiste chronologische volgorde, van vroeger naar later. Noteer alleen de nummers.

Vroegmoderne tijd

Gebruik bron 1.

De mening die Cincius Romanus geeft over de bibliotheek van Sankt Gallen past bij verschillende kenmerkende aspecten van de zestiende eeuw.

- 2p 2 Toon dit aan voor **twee** kenmerkende aspecten van de zestiende eeuw. *Let op: je moet na het opschrijven van een kenmerkend aspect een uitleg geven.*

Een geschiedenis:

In 1557 onderwees schoolmeester Derck Paesschen in Groningen zijn leerlingen uit 'een zeker Duits boekje, namelijk van Maarten Luther'. Het stadsbestuur verbood de schoolmeester dit boek te gebruiken. Toen Paesschen het boek toch bleef gebruiken, werd hij door het stadsbestuur uit Groningen verbannen om onrust te voorkomen.

- 2p 3 Beredeneer waardoor het stadsbestuur ervan uitging dat het gebruik van een boek van Maarten Luther voor onrust zou zorgen in de stad.

Twee gebeurtenissen:

- 1 Nadat Portugal in 1580 bij Spanje werd gevoegd, besloot de Spaanse koning Filips II dat schepen uit de Republiek niet meer in Portugese havens mochten komen.
- 2 In 1592 gaven Amsterdamse kooplieden aan de gebroeders Houtman opdracht om informatie in te winnen over de Carreira da Índia, de zeeroute naar India die de Portugezen hadden ontdekt.

- 2p **4** Geef voor elke gebeurtenis een verklaring met behulp van een verschillend kenmerkend aspect van de zestiende eeuw.
Let op: je moet na het opschrijven van een kenmerkend aspect een uitleg geven.

Gebruik bron 2.

De kolonisten krijgen twee opdrachten mee voor de stichting van Nieuw-Nederland:

- 1 Nieuw-Nederland moet een vestigingskolonie worden.
- 2 De kolonisten moeten ervoor zorgen dat er geen conflicten ontstaan met de oorspronkelijke bevolking.

- 2p **5** Toon voor elk van beide opdrachten apart aan dat uit de brief blijkt dat de kolonisten deze uitvoeren.

Gebruik bron 2 nogmaals.

Pieter Schaghen is tevreden met de kolonie.

- 2p **6** Verklaar vanuit zijn functie als bestuurder van de WIC dat Schaghen tevreden is met de kolonie, waarna je je antwoord ondersteunt met een verwijzing naar de bron.

Gebruik bron 3.

Na 1765 hebben de Britten behoefte aan een leger in India. Deze medaille wordt uitgereikt aan inheemse soldaten die voor de Britten vechten in India.

- 4p **7** Geef aan:
- waarom de Britten behoefte hebben aan een leger, waarbij je in je antwoord ingaat op een gebeurtenis uit 1765, en
 - welke boodschap de Britten willen geven door het uitreiken van de medaille, en
 - welke boodschap de Britten willen geven met de afbeelding op de medaille.

Gebruik bron 4.

Historici denken dat:

- 1 Wädstrom door het opnemen van deze gebeurtenis de abolitionistische beweging wil steunen.
- 2 de Afrikaanse koning mogelijk **niet** beïnvloed is door abolitionistische ideeën.

3p 8 Ondersteun beide redeneringen door:

- met een verwijzing naar de bron een argument te geven voor de eerste redenering, en
- zonder bron een motief van de Afrikaanse koning te noemen voor het verbod op het vervoeren van slaafgemaakten door zijn rijk dat **niet** past bij abolitionistische ideeën.

Gebruik bron 5.

De oproep van Daendels past bij:

- 1 'verlicht denken' dat werd toegepast op sociale verhoudingen'.
- 2 'de democratische revoluties in westerse landen'.

4p 9 Geef per kenmerkend aspect aan waarom de oproep hierbij past, waarna je je antwoord telkens ondersteunt met een andere verwijzing naar de bron.

Moderne tijd

In 1851 toonde het Britse bedrijf *Robinson and Russel* op de wereldtentoonstelling in Londen een stoommachine waarmee suikerriet kon worden geperst. Er was veel interesse voor deze machine.

3p 10 Licht de interesse voor de machine toe door:

- een verklaring te geven waardoor er in het Caribisch gebied interesse was voor machines als deze, waarbij je in je antwoord ingaat op een Brits besluit uit 1833, en
- aan te geven dat het tonen van de machine van *Robinson and Russel* bijdroeg aan de boodschap die de wereldtentoonstelling moest overbrengen.

Gebruik bron 6.

In 1857 laat de Britse overheid schepen bouwen die speciaal ontworpen zijn voor rivieren in India. De Britse overheid eist dat:

- 1 de schepen tot ver in de binnenlanden kunnen varen.
- 2 de schepen veel soldaten tegelijk kunnen vervoeren.

3p 11 Licht de bouw van het schip toe door:

- te verklaren waardoor de Britse overheid juist in 1857 opdracht geeft voor de bouw van schepen als deze, en
- aan te tonen bij welk kenmerkend aspect van de negentiende eeuw het ontwerp van het schip past.

Let op: je moet na het opschrijven van een kenmerkend aspect een uitleg geven.